

ALEGETORUL LIBER

Pretul abonamentului: Pe an 15 L. — Pe șes luni 7 L. 50. b.
Pentru străinătate se adaugă costul transportului.
Prețul anunțurilor, 20 bani linia.

APARE LUNIA, MERCURIA SI VINERIA

Abonamentele se fac în București, Calea Mogoșoai No. 26.
In districte la dd. Corespondenții.
In străinătate la biurourile postale. — Scrisori nefrancate se refuză.

IN 3.500 ESEMPLARE

Membrii sub-comitetelor electorale ale colegiului III, din cele cinci colorii ale Capitalei, sunt rugați a veni la adunarea pregătită ce va avea loc LUNI 21 corent, la ora 8 seara în Sala Bossel, spre a se înțelege asupra candidațiilor pentru cei ȘASE deputați cari ar avea mai multe șanse să fie agreeți.

Toți membrii sub-comitetelor cari nu vor fi priimit bilete nominale, sunt rugați a considera această ca invitațiune.

București, 20 Aprile, 1875.

Intrunirea cu bilete făcută de comitetul Ordinei în seara de Joi, în sala Bosel, a făcut fiasco.

Cu toate precauțiunile luate ca să nu se strecore în sală de cât favoriți și aleși pe sprincenă se nădăruie locuitorii de prin mahalale, aduși de frică se prin înșelăciune, cu toate că liberalii-conservatori din comitetul „ordinei” au creșut, dupe principiile lor, că poporul se poate lumina mai lesne ascultându-i numai pe dânsii și împedcând pe aceea ce ar veni, cu acte în mână, ca să-i combată și să dovedescă că nu vor de cât a explota buna credință și inocența alegătorilor; cu toate aceste precauțiuni, intrunirea ciocociască a fost o adevărată batjocură.

D. Gr. Peucescu a repetat acele ce deja a publicat asupra necesității înființării a două partide: *Aristocrația*, care se pretinde a fi reprezentată de guvernul actual se de liberalii-conservatori (ciococii noi), și *Democrația*, se de roșii cu codițele lor.

Aristocrații, a dis oratorul, vor să meargă ca negustorii fricoși, cari nu plasează capitalul de cât în întreprinderi sigure, pe când *democrații* vor să meargă cu iuțela aburului, riscă spre a câștiga.

Teoria care formeză idealul d-lui Peucescu, nu putea complecta discursul d-sale fără ore-cari trăsuri asupra moralității guvernului actual. Așa între altele, după câte ni se spune, — căci noi n'am putut avea acces în sală, — a dis că sunt funcționari cari fură, guvernul scie că fură, dar că nu i poate scote, și bine face că nu i scote, fiindcă nu e sigur cum că acela care va fi numit în locu i nu va fura mai mult. Nu găsește d-sa alt chip de cât a lăsa pe funcționar să fure pînă se va găsi, — cu timpul și cu încetul, spre a nu se risca capitalul, — un altul care să fure mai puțin.

Ce trebuie să dică auditorul în fața unui limbaj atît de crud. După opinia conservatorilor noștri liberali, țera acesta nu e locuită de cât de hoți, de ore ce nu se găsesc omeni cari să nu fure când sunt în slujbe.

Avea dreptate d-er un deputat din majoritatea fostei camere, care face adî parte din partidul „ordinei”, când dicea că și-a pierdut iluziunile. Negreșit, partidul ordinei și-a pierdut iluziile și consideră hoția ca o calitate inerentă acelor cu care se servesc, și nu voesce a și risca personalul. Înțelegem prea bine acest trist adevăr, mărturisit cu atîta claritate în intrunirea partidului „ordinei”, intru cât însă privește numai o bună parte din membrii acestui aristocratic partid.

Dar ore țara întregă nu coprinde de cât individualități cari s'au aservit pentru interese meschine acestui guvern de origină străină?

Tocmai pentru că partida guvernului actual se compune în mare parte din omeni cari au abusat de putere în folosul lor personal, tocmai pentru a-

vea țara întregă se ridică în contra ei.

D. C. Boerescu a voit a face sumarul activului guvernului actual, și nu se putea exprima mai bine de cât recitând grămada de injurii ce de patru ani jurnalul „Pressa” debiteză contra roșilor; cât pentru pasivul acestui guvern aristocrat pînă în virful unghiilor, un asistent a scutit pe d. Boerescu a l mai espune, esclamând: Pasivul se află în busunarele d-vostre.

Cel mai aplaudat discurs, erte-ni-se espresiunea, a fost acela al d-lui Nănianu, profesorele. Cu o naivitate exemplară, a spus publicului agreeat al prințului Dimitrie Ghika, că guvernul actual a furat, și tocmai pentru că și a umplut buzunarele ar trebui să i ținem la putere. D. Nănianu n'are altă temă de cât să nu vie alți miniștri cari să fure tot ca aceștia, presupunind că aceștia sunt sătuli.

Idea d-lui Nănianu nu se depărtează de idea exprimată de unul din oratori, și cată se recunoscem că în partidul „ordinei” domnesce cea mai complectă unitate de vederi; atît numai că d. Nănianu prea s'a decolat în fața publicului, ceea ce a cam rușinat partidul.

Cât pentru d. Pală, care era al parturalea orator înscris, n'a putut avea parte de cuvânt, căci un funcționar, om al partidului, a pierdut răbdarea și a strigat: *Taci, d-le, nu i ajunge câte ai făcut la Primăria? Ești din cei cari s'au declarat de fosta cameră abuzivi, și îndrănesci a mai vorbi în public?* Sășăituri și fluerături au acoperit candida vocea d-lui Pală, și ca prin farmec sala se goli, cu toate apelurile marelui președinte universal.

În incurcătura, se dice că D. Dimitrie Ghika a citit lista candidațiilor cu teșcherele, spre marea indignațiune a alegătorilor.

„Pressa”, faimosa „Pressa”, are nerușinare chiar a spune că intrunirea acesta a avut un mare succes, și că oratorii au fost aplaudați!!!

Cetățenii capitalei și acei cari vor fi asistat la acea adunare ciocociască, se mai bine pe calea Mogoșoai, în seara intrunirii avortate, au putut judeca scopul și pe promotorii acelei intruniri când au vădut pe respectabilul Popa-Tache, ocupând logea din avanscenă și mai cu semă defilând prin mulțime unele figurii sinistre, amice ale regimului, tot omeni de măsură, cu bâte respectabile, înrolate de poliție la serviciul comitetului ordinei, și cari de cu vreme se grupaseră sub noua clădire a „Daciei”, așteptând de la comitet lozincă se semnalul de retragere.

Ast-fel s'a sfirșit această primă încercare, care n'a strălucit de cât prin precipitarea retragerii asistenților și descuragiarea promotorilor.

Președintele imărmurit a rămas, se dice, cu clopoșelul în mână, iar oratorii DD. Peucescu, C. Boerescu și D. Pala, palid și desfigurați, au plecat cu amar în suflet, mai ales neofiti cari culgeau pentru prima oară fructul neașteptat al decepțiunilor și al întristării. *Sic transit gloria mundi.*

Intrunirea colegiului II de Ilfov în seara de Vineri, în sala Bosel, a avut loc în cea mai perfectă ordine. Alegătorii, în număr de 85, s'au chibșuit împreună și au luat îngagiament a vota pentru acel candidat care, la prima probă, va obține cel mai mare număr de

voturi. S'a procedat la votare în regulă după listele electorale, și, la despuirea serutinului, s'a constatat că d. Dimitrie Bratianu a obținut majoritatea.

D-nii Alegători s'au despărțit apoi declarând de candidat al col. II de Ilfov pe d. Dimitrie Bratianu.

D-nii Alegători ai Colegiului I de Ilfov s'a intrunit asemenea Sămbătă seara, tot în sala Bosel, și, după ce s'au înțeles împreună, au luat îngagiament a vota pentru candidatul care la prima probă va obține majoritatea. S'a procedat la votare și rezultatul a fost că d. G. D. Vernescu a obținut unanimitatea voturilor alegătorilor prezenți.

Éta un testimoniu de capacitatea prefectorale a d lui Iancu Arion din Ialomița. Atragem atențiunea tutur cetățenilor asupra următoarei depeși, pe care o priimim din Calărași cu data de Vineri, 18 Aprile:

Sub-semnatul Dimitrie Ion, locuitor în comuna Tonea, scriitor comunal, plasa Borcea districtul Ialomița, în ziua de 16 corent am fost ridicat de un călăraș și condus din ordin la d. Prefect Arion a casa; acolo fiind față d-nii Murgenu, sub-prefectul, Ștefănescu, ajutorul, și Chirea, primarul comunei, unde fiind întreat de d. Prefect pentru ce am vizitat pe d-nu Petre Orbescu membrul curței de casație, i-am respuns cu tot respectul cuvenit că m'am dus a i ura buna-venire aici în Calărași, cunoscându l din copilărie, fiindu i în serviciu.

Fără nădejde, d-le Redactore, m'am vădut atacat de însuși d-nu Prefect Arion și în casa d-săle, lovindu-mă cu palmele de nenumărate ori peste obraz, pînă ce perdui ori ce simțire și pînă ce d. Arion, dupe câte-va minute, s'a saturat de bătae, sub motivul că nu mi era permis ca funcționar comunal a vizita pe d. Orbescu. De și am țipat, am strigat ajutor, a fost imposibil însă a fi lăsat din bătae pînă ce nu am cerut de mi de ori ertare, de și nu eram culpabil. Aducându-vă la cunoscință acest fapt neomenos al d. Arion, ve rog, d-le Redactore, a publica în stimabilul d-v. diar și a insista pentru darea în judecată a d-lui Arion.

D. I. Cocișiu.

D. Al. Golescu, ne rōgă a publica următoarea profesiune de credință a d-săle adresată colegiului III de Muscel:

Domnilor Alegători

ai colegiului al III-lea din Muscel,

Sunt patru ani de când d-v. m'ați ales deputat al colegiului al III-lea de Muscel. Era atunci vre-o doi-spre-dece ani, de când nu ne mai întâlniserăm pe câmpul luptelor electorale; unii din d-v., s'au adresat la mine prin telegraf; dar fiind că telegrama d-lor a fost adresată la Caracal, ea nu mi-a parvenit de loc.

Îndată ce am aflat alegerea mea, v'am adresat mulțumirile mele pentru intențiunea și încrederea d-v.

Acum însă, după ce mandatul meu de deputat a expirat, în fața noilor alegeri imi rămăne o datorie de implinit, aceea de a vă spune, în totă sinceritatea inimii, opiniunea mea despre acest guvern, opiniunea mea despre situațiunea țării, atît în intru cât și în afară.

Ministeriul de astă-đi a lucrat în pace patru

ani de zile. Țera il pōte judeca acum dupe faptele sēle. D-v. sunteți chemați astă đi a exercita din nou dreptul constituțional de alegători, sunteți prin urmare în drept a pretinde să cunoșteți aprecierile politice a acelor ce au fost deputați d-v. Este tot odată o datorie pentru mine a nu vă lăsa să credeți că tăcerea mea a putut fi o aprobare a actelor guvernului ce avem în țera de la 1871 încōce.

Origina chiar a acestui guvern era prima sa culpă: el a fost adus la cărma statului de vântul influenței străine; unul din miniștrii sēi, adevărat copil teribil al cabinetului, a și lăsat să i scape din gură aceste cuvinte nefaste: „Noi am luat îngagiamente mari cu puterile străine!”

Dar ce? Nu putea un guvern conservator să domineze situațiunea politică numai cu puteri și cu silințe curat romănesce, fără ca să mai alege la înțelegeri particulare cu străinul?

Orî-cine își va aduce aminte de impresiunea generală de atunci, față cu gravitatea aparintă a situațiunei va răspunde îndată că guvernul putea cu prisos domina situațiunea și țindu-se în legalitate. Înțelegerea și îngagiamentele cele mari cu străinul avēu dar alt scop, și toți patrioții se întreabă îngrijați: *la ce dar amestecul străinului?*

D-vōstră sciti, încă de la 1848, cu câtă stăruință și bărbăție s'au luptat generațiunea de atunci pentru a respinge amestecul străinului în trebile noastre interioare. Revoluțiunea noastră de la 48 n'a fost de cât rezultatul acelor silințe. Fi-va generațiunea actuală mai puțin prevădătoare în privința acesta? Pericolul actual este pōte și mai mare!

Dacă îngagiamentele luate cu guvernele străine sunt puțin conforme cu interesele statului român, îndeplinirea lor nu se pōte impune acestei țeri de cât numai prin camere servile; dar asemenea camere nu se pot căpăta de cât prin alegeri de poruncială, și éta cum: ingerința în alegeri a devenit un sistem complet de falsificare electorală, care deschide drumul străinului, pentru împlinirea dorințelor sale, prin chiar jocul instituțiunilor noastre falsificate.

Aci e cel mai mare pericol pentru români. Un guvern, care datoresce tot străinului și care nu mai găsece rezistență constituțională în țera, nu mai pōte opune nici el vre o rezistență serioasă pretențiunilor din afară, și această situațiune de lucruri pōte să ne ducă pe calea peirei.

Alegeri libere, éta dar strigătul de mântuire al Romăniei. El trebuie să resune astăđi în totă țera!

Destul cu camerele alese de poruncială căci ele nu pot fi de cât servile, și, afară de pericolele la care ne espun, față cu pretențiunile străine, ele ne degradează caracterele și corupe totul în țera.

Cine o să controleze actele ministrilor, deca camerele sunt alese după placul lor? Ei pot să violeze legile când acesta le va conveni, deca și au asigurat de mai nainte un bil de indemnitate.

Ast fel am vădut milionul acordat, de lege pentru credite neprevădute în trecut cu sume forte mari, pentru cheltueli care se puteau amăna, și acesta atunci când bugetul era în deficit; călcarea de lege, pe care ministrul o considera ca o bagatelă care nu i împedcă de a se lauda că pune ordine în finance.

Am vădut mai mult de cât atăta:

Am vădut pe un ministru de lucrări publice determinat ca să facă nise lucrări care se puteau forte bine amăna; el cere de la colegii sēi credite suplimentare peste milionul prevădut de lege, și, fiind că i se refuză, el pune mîne pe calea drumului de fer și face cu banii suștrași din acea casă publică lucrările pentru care nu i se acordaseră creditele cerute. Așa d-er: violațiune a legior constituționale, căci se nesocotesce otărirea consiliului

de ministri, violațiune a legilor financiare, căci se întrece milionul acordat de lege pentru credite neprevăzute, și se sustrage tot odată bani publici de la o casă care urma să i verse la tesaurul public: delict prevăzut și pedepsit de legile noastre penale. Ce credeți că se face cu acel ministru? Guvernul îl roagă să meargă să reprezinte țera ca agent la Berlin, și intervine pe urmă la cameră ca să dea și ea un bil de indemnitate. Ast-fel se face că suntem astăzi reprezentanți în străinătate de un agent care, cu o cameră independentă, ar fi putut să meargă la pușcărie? Asemenea revoltătoare violațiuni de lege n'ar fi posibile cu o cameră eșită din liberi alegeri, ori care ar fi opiniunile politice ale deputaților.

Simțimintele de onoare, de demnitate, de virtute, revolta conștiinței în contra viciului, cu un cuvânt toate simțimintele cele frumoase, care fac fala omenirii, primese o scădere însemnată atunci când reprezentanții în străinătate ajungă a fi o minciună! Camera care se simte omnipotentă, fără conștiință despre datoriile ei, ajunge a crede că nimica nu o poate desconsidera sau înjosi, că nimic nu i' poate imprima sigiliul de infamie, deca ea bine-voesce să dea un vot de impunitate.

Ast-fel, cu ocaziunea unui proces scandalos din capitala Austriei, constatându-se prin acte autentice că unii din deputații ai fostelor noastre camere au primit mită pentru votarea concesiunii lui Offenheim, camera noastră a avut tristul curaj de a vota în contra unei cereri de anchetă parlamentară pentru că unul din ministri, care era mai înainte tovarăș cu concesionarul, se găsea implicat în această afacere ca intermediar pentru distribuirea mitelor prin bancherul companiei.

Asemenea fapte scandalose s'au descoperit și prin alte țări constituționale; nicăiri însă camerele nu s'au arătat indiferente și lipsite de ori-ce grijă pentru onora reprezentățiunii naționale. Pretutindeni s'au ordonat anchete parlamentare; Statele-Unite din America au mers și mai departe: camera lor a dat putere comisiunii de anchetă parlamentară ca să aducă la bara ei pe toți foștii deputați și pe toți foștii senatori cari s'ar găsi implicați în scandalurile denunciate. Atât o cameră liber alasă simte demnitatea ei, atât ea poartă grija onorei naționale chiar în țările acelea care sunt populate mare parte de tot-felul de aventurieri străini, și unde domnesce, prin urmare, mai mult s'au mai puțin, *doctrina morală a succesului cu ori-ce preț!*

Mai face trebuință, dupe aceste puține exemple, să vă mai pomenesc și despre scandalosele abuzuri administrative ce ministrii sunt siliți să tolereze sub regimul alegerilor de poruncială?

Toți ați auzit vorbindu-se de un prefect care a pus mâna pe casa județului său și a luat din ea câte-va mii de galbeni pentru trebuința lui. Ce s'a făcut cu acel prefect? Suspendat cât-va din funcțiunile sale, el s'a trimis tot ca prefect în alt district, unde poate și astăzi să urmeze în pace aceleași operațiuni de împrumutare din fondurile publice, pe care legea le pune sub egida privegherii lui!

Poate ați mai auzit vorbindu-se și de un alt prefect în contra căruia a trebuit să se ordone o anchetă administrativă; omul de conștiință al ministrului dovedește abuzurile denunciate; ce se face însă cu acel prefect? El se trimite tot ca prefect în alt district, unde se ivește peste puțin aceleași plângeri, cari dau loc la o nouă anchetă. Omul de conștiință al ministrului dovedește și acolo realitatea abuzurilor denunciate; poate credeți că acum acel prefect a trebuit să fie jertfit? Eroré: el este din nou trimis în alt district ca să urmeze și acolo cu depredațiunile sale.

Unul din acești doi prefecti este cumnat cu ministrul; iar cel alt un complice politic credincios despre care ministrul dicea unor amici politici: „*credeți domnia-vastră că nu știu eu cine este acel prefect? Eu am un dosar deschis în contra lui; dar n'am ce face, am trebuință de densusul pentru alegeri!*“

Nu voiți să vă ostenească mai mult, domnilor alegetori, cu alte exemple de asemenea natură; destul atâta ca să puteți judeca despre tristele rezultate ce avem să așteptăm de la regimul alegerilor de poruncială.

Etă, pe scurt, greșelele ministrilor, deca nu ale tuturor ministrilor actuali, dar de sigur ale celor mai vechi; dintre toți ministrii cabi-

netului din 11 Martie 1871, numai șeful său a ramas pînă în cele din urmă și cu colegul său de la resbel; toți cei alți sunt ministri mai noii, care au venit, unii dupe alții, să înlocuiască pe cei vechi, nu se scie bine pentru ce, căci ei nu se ved să fi schimbat ceva pînă acum în direcțiunea politică a cabinetului.

Cu alte cuvinte, consecințele regimului inaugurat de cabinetul de la 11 Martie 1871 tereș pe toți ministrii, cu voie fără voie, pe panta fatală a peirei. Și, în adevăr, cu sistemul alegerilor de poruncială și cu sprijinul căutat aiure de cât în satisfacțiunea intereselor generale, nu poate fi guvern care să nu fie silit să pactiseze cu abuzatorii cei mai dibaci din țera, care să nu fie espus a consimți la concesiuni de principii dezaströse pentru moralitatea publică și pentru interesele generale ale României.

În zadar se laudă dar șeful cabinetului, prin circularea sa, cu efectele stabilității în guvern. Stabilitatea nu e un bine prin ea însăși; stabilitatea în reu ar fi o adevărată calamitate; să nu căutăm dar stabilitatea decât numai ca un mijloc de a ajunge. Apoi ce bine ne poate garanta o stabilitate silită și basată numai pe alegeri de poruncială? grămădă-se ori câte legi și organizațiuni se vor putea face, în timp de patru ani de o asemenea stabilitate, nimica nu se va fi făcut pentru binele public, dacă acele legi și acele organizațiuni se dau pe mâna abuzatorilor celor mai dibaci; și sfidez pe ori care guvern să pôtă face alminteri, deca el se sprijină pe sistemul alegerilor de poruncială.

Sunt unii cari se par dispuși a încheie ochii la aceste rele pentru un vis care le promite, cu concursul puterilor vecine, o mai mare dezvoltare a drepturilor noastre internaționale. Eroré și acesta, foarte mare eroré!

Vă întreb, domnilor, ce putem aștepta noi, în timp de pace, de la puterile vecine?

Nimic pe tărâmul intereselor noastre economice, fără de compensațiuni foarte largi, pe care nu stă în puterea ministrilor de a le mărgini și înfrâna, de cât numai deca ei se vor sprijini pe o cameră eșită din alegeri libere.

Nimic erăși pe tărâmul libertăților noastre internaționale, pe care să nu fim deja stăpâni pe deplin în virtutea tratatului de la Paris și a protocoalelor care au recunoscut dezvoltarea ulterioară a drepturilor noastre politice, ca nisece fapte pornite din inițiativa noastră proprie și trecute deja în domeniul faptelor implinite.

Nu trebuie să ne înșelăm cu vorbe: dacă Austria se arată dispusă a încheia cu noi convențiunii comerciale, tot atât de dispusă era ea pentru acesta și la 1866; totă dificultatea a fost și va fi numai ca să i se acordeze avantajele vamale ce ea pretinde. Dacă Guvernul austriac voesce astăzi să termine încheierea convențiunilor comerciale cu noi, fără a se aștepta pentru acesta consimțimentul Turciei, el n'a procedat alminteri cu convențiunile ce a încheiat pînă acum cu noi. Pentru convențiunea de estradițiune, încheiată între Austria și Principatele Române puțin după tratatul de la Andrianopol, nu s'a cerut consimțimentul prealabil al Porții nici i s'a făcut ceva cunoscut despre acesta. Dreptul internațional esista dar pentru noi, era recunoscut de Austria, și nimeni nu s'a silit să dovedească mai bine de cât deca că acel drept rezulta din vechile noastre capitulațiuni cu înalta Pörtă.

Putem aștepta acum o mai mare dezvoltare a drepturilor noastre internaționale în această materie? În ce ar consista acea dezvoltare? În fond, totul este câștigat; în formă, nimic nu se poate face mai mult în pozițiunea noastră față cu Turcia.

Nu, forma convențiunilor noastre n'are să se schimbe întru nimic, precum a declarat o formal guvernul vecin, prin o circulară către toți agenții săi consulari din Orient, și nici că se poate schimba întru ceva, pentru că ea a ajuns la ultimul grad de dezvoltare care permite libertatea transacțiunilor internaționale, fără a implica pentru acesta o independență completă pentru noi.

Să lăsăm dar ori-ce iluziune la o parte: convențiunile noastre n'au să fie subscribe de capetele încoronate. Austria nu poate deveni revoluționară în usurile diplomatice, numai ca să ne facă nouș pe plac; cine crede una ca acesta se amăgesce, sau voesce să amăgescă pe public.

Nu, țera noastră nu pôte să aștepte nimica de la înțelegeri particulare cu puterile vecine; ministerul care voesce să dea o asemenea direcțiune politicei românești, pôte să se folosască el în parte de silințele sale, căci ele îi chezeșesc sprijinul din afară și laudele presei oficiöse și stipendiate a puterilor vecine; dar vai de guvernele acelea care se mulțumesc cu laudele streinului!

Până aici m'am silit să vă dovedesc, d-lor alegetori, că regimul alegerilor de poruncială este cel mai mare rău de care avem a ne teme; că el conține un principiu de mörte pentru statul român, pentru-că degradă chiar reprezentațiunea noastră națională și nedă pe mâna unui guvern fără control; că el pune pe ministrii la discrețiunea unor agenți dibaci și fără conștiință, agenți scutiți și ei de ori-ce răspundere la adăpostul complicității lor politice în operațiunile electorale; că acest rău este iresistibil; că ministrii, chiar cei mai bine intenționați, trebuie să plece capul la legile lui din momentul ce ei pactisează cu principiul fatal al alegerilor de poruncială; că acest regim, atât de nefast pentru noi, convine numai străinilor și ministriilor amăgiți cari alergă după protecțiuni străine: străinilor, pentru-că toate concesiunile ce ei ar avea să pretindă de la noi se pot căpăta mai lesne de la un guvern care nu întempină nici o rezistență de la o reprezentațiune servilă; ministriilor amăgiți, pentru-a lor politică fatală, le atrage laudele străinilor, care le surid cu atât mai mult cu cât ei simt că le lipsesce cu totul aprobarea românilor.

Din cele espuse pînă aci, putem conchide că principiul de *liberi alegeri* este singurul liman de scăpare pentru România amerințată de înstreinare și de peire. Române să vedem acum ce pot fi la noi liberile alegeri; sunt dator să vă fac și în privința aceasta profesiunea mea de credință.

Idealul liberilor alegeri s'ar putea realiza cu mare înlesnire atunci când alegetorii ar avea toți facultatea de a cunoșce cestiunile pendinte în materii politice, precum și ocaziunea de a aprecia pe omeni cari se agită în numele acelor cestiuni. Puține țări sunt însă unde realitatea lucrurilor respund la acest ideal. La noi mai cu semă, aptitudinea de a aprecia cestiunile politice lipsesce mai mult de cât prin alte țări.

De aci rezultă o indiferență generală în materie de alegeri, indiferență care provocă în operațiunile noastre electorale: amăgiri, surprinderi, presiuni și intimidări de tot felul.

O asemenea stare de lucruri o pot foarte bine esploata, în folosul lor particular, atât guvernele cât și partidele politice ce sunt în luptă cu ele. Înțelegeți însă dv. de care parte sunt șansele cele mari de reușită!

Istoria ne arată că guvernele cele cu aspirațiuni despotece au fost în tot-dé-una dispuse a spori numărul alegetorilor incompetenți. Votul glötelor a fost arma cea mai puternică în mâna Cesarilor cari au usurpat libertățile publice. Prima concesiune de principii ce au acordat bucuros monarhii cei moderni, când ei au fost siliți să pactiseze cu o revoluțiune triumfătoare, a fost votul universal sau ca și universal. Pentru ce? pentru că prin mulțimea alegetorilor incompetenți, se creau șanse de a se putea înăbuși voturile conștiințiose ale alegetorilor competenți.

Înăbușirea colegiului nostru al III-lea cu o mulțime de alegetori rurali denotă o tendință de aceeași natură. Un deputat dicea odată cu multă justetă, în limbajul său pitoresc, că colegiul nostru al IV-lea ar fi „*un colegiu minciună*“, dat în mâna guvernului ca un apanagiū de participare la puterea noastră legislativă. Guvernul de astăzi a profitat de lecțiune și a voit să facă ca colegiul al III-lea să devie și el „*un colegiu minciună*“ pre cât lucrul era posibil; și el a isbutit în dorințele sale, grație concursului ce i s'a dat de magistratura noastră cea mai înaltă.

N'avem de ce ne mira când vedem că chiar avocații cei mai infocați ai libertăților publice au stărut în tot-d'auna și pretutindeni pentru o estindere esagerată a drepturilor electorale, silindu-le a da acele drepturi cu profusiunea numai acelor ce sciu a le exercita dar și acelor care ar fi de dorit ca să scie să le exerciteze.

Este incontestabil că chemarea alegetorilor incompetenți la esercițiul dreptului elec-

toral ar putea fi o ocaziune de ridicare morală pentru dînșii, dacă partide și guverne ar voi să facă ca alegerile să devie o adevărată școlă pentru esercitarea libertăților publice; dar lucrurile se petrec astfel:

Acei care se agită pentru diferite scopuri publice, uitând prescripțiunile echității, caută să esploateze nepriceperea alegetorilor indiferenți. Ei recurg pentru acesta la insinuiri, la amăgiri, la promisiuni de tot felul, de multe ori la presiuni și amerințări ne ertate de lege, câte odată chiar și la violențe brutale. Legea, care a împărțit la noi drepturile electorale cu o mare liberalitate, era dator să proteje tot odată pe alegetori în contra acestor tentative ilicite, și acesta a uitat a o face constituanta eșită din ferberea ideelor celor generöse care dominau a doa și după revoluțiunea noastră din 1866.

Ceea ce n'a putut face constituanta din 1866 suntem dator să facem noi astăzi, dacă nu vom ca libertățile noastre publice să fie mereu amerințate de a peri prin imperfecțiunile legii electorale.

Insinuările și amăgirile luptătorilor în alegeri nu se pot combate de cât numai prin cea mai largă libertate de discuțiune în adunările electorale. Opozițiunea de interese provocă de sine o luptă multiplă de propagande opuse, prin care se neutralizează ore cum partea amăgitoare și vêtămătoare a diverselor propagande și ast-fel, din opozițiunea de idei în luptă, rezultă o ore-care luminează și o ore-care libertate de acțiune pentru mulțimea alegetorilor incompetenți.

Promisiunile și presiunile morale, amerințările și violențele brutale nu sunt mijloce licite de propagande, precum este acela al liberilor discuțiuni; legea e dator să le combată nu numai prin penalități grele, dar mai cu semă prin o procedură electorală care ar tinde să le facă chiar imposibile; pre cât s'ar putea reuși la acesta mă esplic:

Presunile morale și amerințările ascunse n'ar putea să aibă nici un efect asupra votului dat de alegetori, dacă li s'ar garanta un secret absolut asupra aceluși vot; și acesta nu este anevoie de realizat prin un sistem de votațiune cu bile, în locul votului în scris ce se da acum. Etă un progres lesne de realizat la noi îndată ce o vom voi, precum s'a mai realizat și prin alte țări unde a dat cele mai bune rezultate. Nimeni n'ar mai putea să esploateze atunci timiditatea alegetorilor sau téma lor de a fi loviți în interesele lor cele mai scumpe, dacă conștiința acestora i-ar impinge să voteze în sens contrariu cu presiunile ce se esercitează asupra lor.

Amerințările făcișe și violențele brutale se pot asemenea combate cu succes prin o mai bună procedură în formarea biurourilor electorale și cu poliția ce se esercitează de dizele biurouri în sinul localurilor electorale. Aceasta s'a mai cercat și prin alte țări și a dat cele mai bune rezultate.

Scopul meu nu pôte fi de a ve presinta un proiect de lege pentru o mai bună procedură electorală, ci numai de a ve arăta că lucrul este posibil, că s'a cercat cu succes prin alte țări, și că, numai cu asemenea mijloce, numai cu o liniștită procedare la voturi, regulată prin reglemente precise, și numai prin secretul absolut al votului, se vor putea nimienici pe viitor tentativele de a înfeoda în țera un regim politic impus prin camere alese de poruncială.

Aceste idei de reforme s'au studiat deja și s'au formulat într'un proiect de lege eșit din inițiativa deputaților, și care stă de patru ani în adunarea noastră de la Mitropolie, fără a fi putut veni în discuțiune nici măcar prin secțiunile Camerii.

Acest proiect de lege presintat din nou Camerii pe la finele ultimei sesiuni m'am socotit dator al subscri și eu tot-odată cu propunerea d-lui Vernescu, care blama nerușinata doctrină a candidaturilor oficiale ce susținuse cu câte-va zile mai înainte șeful cabinetului, atunci când se arăta mult mai sincer în silințele sale despotece de cât îl vedem astăzi, când se presintă în fața țerei cu circularea sa electorală trimisă la prefecti și publicată prin «Monitor».

Pentru amorul patriei, formulați dar, d-lor alegetori, un *credo* electoral scurt și coprințator în aceste puține cuvinte: *liberi alegeri, asigurate prin secretul absolut al votului.* Cereți de la deputatul ce veți numi ca să se

conforme aceluși credo național; dați mandat ca să nu se întorcă între d-văstră fără a fi lucrat cu zel în stinul noiei camere pentru triumful acestei mântuitoare idei. Toți alegătorii din țară ar trebui să înțelegă că asta; toți deputații ar trebui să priimască mandat imperativ ca să nu se întorcă a casă fără ca să fi asigurat triumful definitiv al acestui principiu salutar: *liberi alegeți asigurate prin secretul absolut al votului!*

MANIFESTUL

COMITETULUI LIBERELOR ALEGERI

din TERGOVISTE

Alegători Tergovișteni!

Patru ani de indignațiuni sufletesci, prin un șir de suferințe sugrumătoare, au fost în destul a ne face ferma convicțiune că greșelile noastre au trebuit a ne aduce niște asemenea calamități, pe care astăzi le plătim cu amar!

După patru ani de o epitropisire vitrigă, suntem chemați de dreptul nostru de majorat a lua no compt sever despre cauzele care au făcut ruina noastră, și a vedea dacă, de pe holdele noastre pline de toate bogățiile unei eredități conservată cu sângele străbunilor noștri, mai putem aduna cel puțin o modestă asigurare că ruina noastră nu este mai mult de cât completă!

Țera noastră, buchet eminent de gelosii pentru multe state de primul rang, îndestrată de D-șeu cu toate frumusețile măiestriei creațiunii sêle și plină de toate abundențele pământului făgăduinței, astăzi adusă la gradul de umilință, plânge în noi neapăsarea și indiferința la apărarea drepturilor noastre, plânge în noi rivalitatea cauzată din aruncarea discordiei unor ipociții, cari ne-au adus în poziția de a ne face instrumente orbe unii în contra altora, ca să potă reuși de a profita chiar de conștiința noastră!

Monopoluri, concesiuni, licențe, timbru, taxe de spiritoselor, apănate, imposite, rente, imprumuturi, înstrăinări de bunuri ale statului, meprisarea anticităților străbune, nerespectarea datinelor țerei, mulțimea diferitelor taxe și contribuții, înăsprirea legilor, favoritism, corupția, abuzul crușimei, violarea dreptului uman, slăbirea religiunii, amorfirea instrucțiunii, slăbirea demnității naționale, persecuțiunile, lovirea constituțiunii, vițiositatea căilor ferate, cumutul de funcționari, toleranța de invasiuni jidovești isgoniți din alte state, și multe alte materii, în care intră și sistema armatei țării în raport cu budgetul ei, toate acestea fac cel mai trist tablou al situațiunii în care ne găsim. Avem a veni în curând la proletarism. Avem peste puțin timp a nu mai avea o patrie Română, căci am ajuns ca pentru un obiect pe care îl vindem în deuce lei, să plătim numai dări ale cesarului încă atâtea; și alte multe! Și așa vedeți dar unde am ajuns și unde mergem!

Chiar în zilele județene și comunale, prestațiunea, vedeți și simțiți la ce grad a ajuns țara, prin neexecutarea în sinceritate a legii în ființă!

Un număr prea mărginit de indiviți ambițioși și ruinători, voind a se impune țării fără voia țării, sprijiniți de străini, ne au cauzat aceste catastrofe, care au a ne face de a plânge cu amar păcatele concursului ce au găsit în slăbiciunea noastră materială!

Ce pôte fi mai trist și mai dureros într-o țară decât discordia aruncată între fișei, cu care mijloc numai, vâdându-i neuniți, i-au putut predomină fără nici un control.

Noi nu venim în numele a nici o partidă sêu gașcă! Noi nu mai considerăm în țară altă partidă, de cât „Guvernamentală” și „Opoziția.” Noi nu combatem persoane, ci sistema; căci de la niște persoane cu asemenea sistem, nu mai este speranță de corigeară, ci cată ca țara sêi aducă a și da compt de faptele lor arătate mai sus, de a cărora răspundere ei sunt disperati. Și decă vom mai tolera acest regim a ne guverna încă patru ani, cu o cameră alêsă dupe voia postulanților, apoi aveți voi, alegătorii, răspunderea de nenorocirile care vê astêptă.

Județul Dâmbovița, orașul Tergoviștea, patria celor mai mari eroi ai țerei noastre, sunt chemate a fi deștepte pentru veri-ce ispite din câte au început; căci alegerile s'au apropiat!

Pentru acest orag, care, la mari nevoi, a compătimit de inconsolabilele amărăciuni ale unora din reprezentanții sêi, și s'a sacrificat până la reputațiune nu mai a le face pozițiuni destule de puternice și influente, făcut-au ei ceva pentru progresul lui, sêu al județului, spre mângăere cel puțin, decă nu pentru datoria de recunoștință, în fața suferințelor ce încercați? Nimic! ba din contră, despreț și ingratitude; căci promisiunile s'au transferat prin minciuni, și unele prin ruină sêu pôte mai mult.

Ce aveți bun a regreta! Spuneți în ce consistă binele din țară, în ce în județ, în ce în oraș? Bugete, bugete, și iar bugete! și în schimb ruină și deridere! progres nimic! Nimic cel puțin spre conservare! Ruinele, nici ele, noi ruini, în Mitropolie, grăcina publică, podul Miha-Vodă; în fine tot în paralizie! Buget! Acesta este strigătul strigoilor budgetari!

Speră a vê inunda cu ruralii? Ei! dar și ei

sunt licențiați! Una din cele mai grele suferințe este și pe capul lor!

Speră a vê intimidă cu cornul, cu baionete, cu galonul polițienesc? pașiți înaintea cu liniște și curagiu, și afuncați-le în față desprețul, la ori-ce căutătură cruntă, sau convertisare nerușinată și mincinosă! Căci la ori-ce noi promisiuni, puneți-vê în vedere trecutul, suferințele ce sunt în țară, și considerați-le pe toate ca cele mai curajoșe și nerușinate minciuni de ocazie.

Ce era drumul la Peris mai mult de cât o ruină pentru județ și un interes personal pentru unul din reprezentanții sêi d-l Cantacozino, ca să potă parcură prin proprietatea sa Bălenii? În această considerație, mai plătim două decimi fără efect în asemenea crize crâncene, de care bani trebuie să fim tare îngrijați a nu avea sôrtea aceloră din timpul casierii d-lui Codrênul. Am făcut calea la Fundata cu speșele noastre, și guvernul ne-a promis a lua pe sêmăi lucrările de artă, dar nici de acelea încă n'au despăgubit județul!

Ce se face cu sumele de bani ce plătim pentru căile naționale? când noi nu avem parte nici de acest mic beneficiu; căci cu drumurile de fer urma a se mai reduce aceste sume, și aceste taxe. Colos de cheltueli la Orații, la alte proprietăți particulare, despre care protestă presa pe fie-care și, și la noi nimic.

Stă îngrijirea putericeilor vōștri represantanți și deja ministri! Ce este drumul la Predeal de cât o ruină și o compromitere pentru țară? Și cel puțin o dată hotărit și adus pênă la Sinaia, era mai avantajos pentru finanțele țării și mai consolabil pentru Tergovește, de a se da direcția prin Tergovește, unde terenul este mai bun, și lucrări de artă cu mult mai puține, distanța mai scurtă, poziția încântătoare, stratul solid, și fără nici un pericol, — cu care nu numai că se satisfăcea și proprietarii de la Sinaia, dar chiar și unele din proprietățile d-lui Cantacozino, atunci ministrul lucrărilor publice, ăr astăzi la finanțe (în locul d-lui Mavrogheni cel cu istoria setelor de mii de franci) reprezentatele Tergoveștei, puternicul d-lui, conductorul regimului, beneficiat de la această direcție, căci trecea linia și prin proprietățile d-lui! Inșă lăcomia a împins ocaziunea a face ca rețeaua să trecă prin toate proprietățile sêle!

Ați avut o deligență particulară la Ghergani; care făcea o concurență onorabile pentru înlesnirea pasagerilor, și au oprit-o și pe aceea, spre a sustine un monopol, ca fi ai monopolurilor, lăsându-ne la discreția concesionarilor, la desprețul și maltratarea lor!

Alegători! Chiar la mersul afacerilor vōștre locale, se impune dificultăți la prosperare. Judecați dar rezultatele fauțice vōștre confiențe ce ați dat, amăgiți cu promisiunea formărei unei bance, promisiuni de funcțiuni și de protecțiuni și alte corupțiuni! Pe pământ le oferim jurământul, și în cer mustrarea! Toți i-au părăsit. La ordinea d-lui sateliiți; voi fi cunosceți; sunt bastardi între voi.

Dacă pênă astăzi nu avem pe lângă altele și carnea de miel cu timbrul taxei de gît, această o datorăm numai consilierilor comunali, cari au respectat mandatul vōstru, și care n'au aderat la îndemnul putericeilor, care au șis la unii din noi că, „de voim înbunătățiri, să impunem diferite taxe!” Priviți dăr sôrta ce vê astêptă în perspectivă! Nu mai ascultați ca robi la șopotele acelor funcționari, pentru cari țera este un hotel pe care îl schimbă după table-d'hôte și după preț!

Noi, unor asemenea funcționari, nu avem ce le dice, de cât, decă sunt români, decă au o țară, decă le este milă de sôrta ei, decă simte în pieptul lor electricitatea suferințelor generale, apoi să se gîndescă la rezultatele triste ce ascêptă țera, și chemânduși conștiința, să vie alături cu voi a salva țera de prăpastia care o amerință, căci nu este o trădare, o crimă, decă va slăbi excesul față cu datoria către țară, cea țară pe care nu o ascêptă o sôrta mai bună, după chiar manifestul intitulat de cei constituiți în comitetul partidei „liberale-conservatoare” care promise încă patru ani de fericire, ca cei ce au trecut!

Rămâne acum a apreția decă în acești patru ani ni s'au adus fericiri, și decă n'a rămas a ni se mai pregăti și sôrta Spaniei!

Să lăsăm cel puțin copiilor noștri, satisfacțiunea că am luptat, și nu am trădat interesele generale! Mormântul ne ascêptă pe toți! Creatorele urmăresce cu privirea sa ori-ce pas al nostru. Ingenuchiați cu toții înaintea patriei, și uniți-vê la salvarea ei.

Nu luați compt de acea tinerime care au luat lumina în focarul luminei, și care astăzi numai vede între lumină și întuneric! Sunt orbiți de diferite speranțe meschine și mai au o ultimă er-tare.

Noi suntem cetățeni tergovisti, români ai unei Români destinată pentru libertate; vê punem în vedere cu sinceritate, că nu promitem nici buți cu vin, nici bani, nici funcțiuni, nici alte minciuni de tot soiul — arêtam ranele țării, nevoile orașului, și demascăm trecutul, suferințele și pe ingrații minciinoși.

Beți-vi, de le place băutura, s'o bea și săși vîndă votul, căci tot dinșii au să suferă când se vor trezi.

Noi nu luptăm cu miile de napoleoni, și nici băgăm în capul unor cărciumari ambiționi de a fi face poliți.

Noi nu vê impunem pe deputați după porun-

cială, ca la robi — ci din contră, vê rugăm a vê consulta, ați patrona, și ați susține, înșă să fie loc calnic!

Apăsările sunt grele; toți le suferim, toți am obosit purtându-le; licențiați săși vadă sôrta.

Nu vê dați încrederea la ori-ce fel de funcționari, scriți-vê singuri biletele, și acei ce nu știu a scri, să nu se încrêdă lesne chiar în fratele lor de va fi funcționar; să puneți a vi 'l serie acela ce vê veți informa că este cu țera, cu opoziția.

Alegători tergovisti! voi care ați făcut pactul cel mai principal de unire, voi care cu această ați dat țerei esemplul cel mai renumit, stați tari și nestrămutați în credința vōstră! Țera vê privesce, ea ascêptă a vê pronunția decă sunteți pentru salvarea sa môrtea ei! Umbra lui Mihai Vitezul s'a rădicat mărêță pe parcul de la Mănăstirea Dealul, aștînd asupra vōstră căutarea, spre a vedé decă vindeți străinului moșia ce v'au lăsat cu perderea vieții sêle ori decă meritați benedicțiunea sa și ultimul sêu blestem!

La lucru dar! nu vê temeți de nimic, mergeți în liniște și depuneți în potir voința vōstră nestrămutată pentru cetățenul vōstru, căruia aveți dreptul a i lua socotélă, când se va întorce între voi.

Noi nu facem nici o distincțiune de persoane! Noi respectăm ori-ce opiniuni și principie independente și liberale.

Formând acest pact de unire și înfrățire, noi voim tot de odată a reprezenta și toate clasele sociale și a respecta Constituția.

Nicolae G. Circulescu — Scarlat Tănăsescu. — Iorgu Rădulescu. — Iancu Niculescu. — Isăia Lerescu. — Nae Greceanu. — Marin Ivanescu. — Alecu Brătescu. — G. Rădescu. — J. Constantin. — G. Teodorescu. — Nicolae Ionescu. — C. Fusca. — Vasile Vizantie. — Dumitru Teodorescu. — G. Irimia. — N. Georgiu. — Ionita Stematiu. — I. Nicolaidi. — Vasilache Dimovici. — S. Pana. — I. Papadopolu. — D. Niculescu. — V. Dulescu. — Gr. Lăzăreanu. — C. Georgiu. — Răducanu Ioan. — Iancu Vasilescu. — I. Fusca. — C. Dragomirescu. — Nicolae I. Iul.

DIN AFARA

Totă presa europeană se ocupă de incidentul rădicat de Germania prin trâmăritarea unei note către guvernul belgian. Cancelariul imperiului german, în luptele sêle politice, nu a întâmpinat încă atâta resistință ca aceea care i se opune astăzi de către catolicism. Este în natura omului de talent de a desvolta cu atâta mai multă energie cu cât dificultățile sunt mai mari, și de aceea D. de Bismarck, pe care D-șeu l'a dotat cu o inteligență superiôră, lovind cu tăria în inamicii sêi catolici din Germania, prin legile ce propune și execută *ad hoc*, nu crede această destul și voiesce să i lovêscă și în țeri străine.

Ast-fel, guvernul împêrătesc german trâmărise o notă cabinetului din Bruxelles, cerend modificarea Constituțiunii belgiane în sensul de a se pedepsi aceia cari comit delicta în Belgia contra păcii statelor vecine, adică contra Germaniei.

În diplomația sunt permise asemenea măsuri, dăr când esigintele sunt pre mari, când sub masca dreptului internațional, D. de Bismarck esige nimicirea vrăjmașilor sêi aflați în țeri străine și lovesce în demnitatea acelor țeri, atunci Belgia mai întâi, și puterile cari au garantat Constituțiunea și esistența ei, mai în urmă, fi pot răspunde prin un refus categoric, ceea ce ar fi pentru D. de Bismarck o învingere diplomatică din cele mai simțitoare și pôte semnul precursorii al epocii de decadință a acestui diplomat.

I trebuia D-lui de Bismarck, spre a face acceptabile cererea sea, un motiv putinte. Cată și 'l găsi în dreptul internațional.

Poetică, visătoare și fecundă a fost tot de una imaginațiunea germanilor.

Ei, cari au multe calități, cari și însușesc chiar și pe cele pe cari nu le au; ei, cari se cred superiori, în litere, științe și arte, celor-l alte națiuni; cari fac paradă de onestitatea moralitatea și buna lor credință, să răspundă cu știința, onestitatea și buna lor credință la următorul studiu, făcut de D. Hornung, profesor de drept public și internațional și de drept penale la Universitatea din Geneva, asupra notei germane, și decă nu vor puté sêu nu vor voi, atunci vor recunosce singuri că au usurpat reputațiunea, împodobindu-se cu penele gîntei latine.

Ecô acel studiu al d-lui Hornung, pe care 'l dăm dupe diarul *le Messenger d'Orient*:

Este cu neputință a da dreptate Germaniei, din punctul de vedere al dreptului internațional actual, în reclamațiunile ce a adresat Belgiei.

Guvernul din Berlin se plânge că Belgia n'are în legile sêle dispozițiuni îndestulătoare pentru pedepsirea delictelor sêvirșite pe pământul ei contra statelor vecine, adică contra dreptului gîntilor. Ar fi temeinică această plângere decă legislația belgiană ar fi mai obscură sêu mai blândă în privința acestei categorii de delicta, de cât a celor-l alte state civilizate, de cât a Germaniei cel puțin, care se plânge. Dăr dupe cum vom vedea, legislațiunea belgiană asupra delictelor contra dreptului internațional este aprôpe identică cu aceea a imperiului german, este chiar mai severă, și, în comparația cu cele-l alte legislațiuni europene, este una din cele mai complete și mai riguroșe.

Mai întâi de toate este mare identitate între dreptul belgian și dreptul german asupra acestui punct.

În adevăr, decă luăm legile belgiane de la 1852 și 1858, precum și codul penal al imperiului german de la 1870, vedem că ambele legislațiuni prevêd aceleași delicta.

Legea belgiană din 1852 pedepsește ofensele contra capilor guvernelor streine; legea din 1858, mai generală, pedepsește crimele și delictela comise ontra relațiunilor internaționale. Aceste două legi sunt menținute prin codul penal belgian din 1867, care în art. 123 pedepsește pe acela care prin acțiuni ostile ar espune pe stat la ostilități din partea unei puteri streine. Codul penal al imperiului german prevede delictela contra statelor streine în paragrafele 102, 103 și 104.

Ast-fel dăr, aceste deosebite legi pedepesc întocmai aceleași delicta, adică atentatele contra vieții capului guvernului strein, contra formeii acestui guvern, excitarea în public a supușilor sêi spre a se arma contra lui, ofensele aduse guvernului strein, ofensele și violențele contra agenților diplomatici streini.

Ca să existe atentat contra statului strein, legea belgiană din 1858 cere ca rezoluțiunea criminală să se fi manifestat prin acte externe cari se formeze un început de execuțiune. Ea pedepsește complotul contra capului statului vecin, complotul de a desființa, de a schimba forma guvernului precum și cel de a excita pe locuitorii la arme, pe dată ce complotul a fost urmat de un act care prepară esecutarea lui. Codul german dice: trebuie considerat ca o întreprindere constituind crimea depînalta trădare (atentat contra prințului, constituțiunii, etc.), ori-ce act care are de scop a esecuta imediat planul ce a fost făcut.

Afară de această, acolo unde legile belgiane nu fac nici o restricțiune, codul german exige pentru a pedepsi delictela acestea o plângere din partea guvernului interesat și reciprocitatea în favoarea Germaniei.

Ast-fel dăr codul german nu spune nimic mai mult de cât legile belgiane, el nu prevede mai bine ca ele faptele de care se plânge cabinetul din Berlin, adică aștările la nesupunere sêu punerea de a asaina, când aceea propunere n'a fost priimită. Nu esistă nici complot, nici act preparatoriu, nici tentativă în acest din urmă fapt și codul german nu pedepsește un asemenea act când se comite contra Imperatului pe teritoriul german.

Germania dar rêu face de susține că Belgia n'are o legislație suficientă pentru delictela contra dreptului gîntilor. O țară nu pôte exige de la legile altei țeri de cât de la ale ei însêși.

Astăzi pentru fie care Stat este de drept comun pedepsirea delictelor contra dreptului internațional comise pe tărêmul sêu. Progresul acesta e mare, căci prin el se evită complicațiuni și chiar resbele.

Care țară a mers așa departe sêu mai departe ca Belgia?

Codul nostru federal (al Elveției) de la 1853 în art. 41 pênă la 44 pedepsește următoarele delicta: violarea unui teritoriu strein sau comiterea ori căru act contrariu dreptului gîntilor, ultragiul adus unei națiuni streine, suveranului sau guvernului sêu, ultragiul sau relele tratamente contra reprezentanților unei națiuni streine. Codul nostru federal penal ca și codul german exige pentru urmărirea ultragiului contra guvernului strein existența unei cerei din partea aceluși guvern și dreptul de reciprocitate pentru confederațiune.

Cele-l alte legislațiuni europene nu prevêd mai mult ca cea belgiană. Ast-fel codul penal austriac din 1852 este aprôpe identic codului german; el exige reciprocitatea. Codul penal frances de la 1810, în art. 84 și 85, nu pedepsește delictela contra dreptului internațional de cât atunci numai când s'a cauzat o daună Francei sau unui Frances: „Ori-cine, prin acțiuni ostile, va fi expus statul la o declarație de resbel, etc; ori cine va fi expus pe francesi la represalii.”

Codul penal italian de la 1859 reproduce mai întâi dispozițiunile codului penal frances și pedepsește complotul contra vieții capului guvernului strein; în fine, legile Englițerei și ale republicii americane nu pedepesc de cât delictela contra agenților diplomatici.

Din aceste citațiuni vêd că, din toate legislațiunile Europei, legile Belgiei în ceea ce concernă delictela contra dreptului gîntilor, sunt cele mai explicate și cele mai complete. Prin urmare din punctul de vedere juridic, Germania nu are dreptate să se plângă că Belgia nu ar fi la nivelul dreptului comun actual.

Publicăm scrisoarea ce am primit de la d. George Popovici din Piatra, ca în timpinare la cele publicate în „Alegătorul liber“ de la 22 Martiu expirat, în privința fratelui d-sale. Interesul și scopul jurnalului nefiind de cât a se sci adevărul în privința celor relatate, nu putem face mai bine, în cestiuni de asemenea natură, de cât a da loc în colónele noastre tutulor apărărilor celor intereșați.

Domnul meu!
In No. 22 al diarului „Alegătorul liber“ la pagina a 2 se vede o gravă denunțare dirigeată în contra repositatului Costache Popovici de către un corespondent al d-vostre, ce trece ca demn de totă credința.

După acea denunțare, repositatul ar fi fabricat un act de cesiune din partea locuitorilor din comuna județului Némțu pentru o despăgubire de vr'o 800,000 lei, ce li s'ar fi convenit pe produse date în timpul celei din urmă ocupațiuni rusești, lăsându-se a înțelege, prin o frasă concepută cu artă, că această colosală sumă ar fi trecut în mânele repositatului și a complicilor sei.

Permiteți unui frate a vă arăta adâncă durere ce a simțit vedându-și familia atât de crud lovită într'un diar care, având în fruntea sa nume ca Ion Ghica, Campinenu, Calenderu, se bucură de o mare greutate în opinia publică, și lăsați-mă se vă probez că acel corespondent nu merita credința cu care l'onorați.

Repositatul Costache Popovici, fiind ales deputat, s'a însărcinat în adevăr a mișloici la București o mai grabnică regulare a despăgubirii ce se cuvea unui număr de locuitori din județul Némțu, nu pentru produse luate, căci în deobște se scie că numai proprietarii și arendașii au dat produse, ci pentru niște cărături în serviciul armatei rusești. — Acesta a făcut-o, nu în taină, precum i-a plăcut se o dică corespondentele, dér fășis, prin procuri legalizate de autorități și care toate se găsele într'un dosar ce se află în arhiva Comitetului Permanent, și în urma unei îndelungate stăruinți a isbutit a satisface interesul acelor locuitori, cari, urmăriți pentru dări, au putut compensa datoria lor către fisc cu mica sumă de 4469 lei ce avéu a primi ca despăgubire, precum dovdesc actele cuprinse tot în acel dosar și conturile ce neapărat posedă Ministerul financelor.

Acestea fiind faptele, ce credințe mai merită corespondentele, care a cunoscut dosarul, care a vedut ce sumă s'a răspuns de guvern și modul cum s'a achitat, și care după ce a umflat cifra de 4469 lei péné la 800,000, s'a învelit de inocențe și n'a mai sciut ce s'a făcut cu acea bagatelă?

De e o bună acțiune de a calomnia un mort, nici corespondentele d-v. nu trebuie se o creadă. Este evident că prin comunicarea trunchiată și falsă ce a făcut, a voit mai cu semnă să atingă pe cei vii și cu curajul care caracterisă anonimul să și resbune în ori ce chip nemulțemirile. Dér adevărul? Dér respectul datorit unui public întins, care cere lumini, iar nu înșelătoare insinuări, și care, descoperind că e amăgit în cesti ni secundare ca acea ce face obiectul acestei scrisori, va pute conchide că nu e mai bine tratat în acele de o ordine mai înaltă? D'vostre vă aparține de a aprecia aceste considerațiuni și de a vedea decă vă convine ca un organ, apărător elocințe al moralității, să devie unelța unor ómenii la care pasiunile meschine țin locul marelor idei.

Eú n'am alt drept de cât a vă cere să acordați acestei apărări bine-voitorea ospitalitate ce ați dat unei acuzări neintemeiate, și neîndoiindu-mé asupra lealității și imparțialității d-v., vă rog să primiți expresiunea distinsei mele consideraři.
George Popovici.

SOCIETATEA DE ASIGURARE MUTUALE

Se vorbesce de câte-va săptămâni de înființarea unei Societăți de asigurare mutuală în contra incendiului, grindinii de viață și maritime, și mulți se întrébă care sunt avantajele unei asemenea a sociațiuni, de vreme ce avem doé Societăți bine constituite, bine stabilite și prospere care respund pe deplin la aceste trebuințe.

Voii să arét în puține cuvinte deosebirea dintre cele doé Societăți existente „Dacia“ și „România“, și Societăți cu prima fisă și între Societatea de asigurare mutuală ce caută să se înființeze.

„Dacia“ și „România“ sunt Societăți formate de capitaliști care caută naturalmente ca sumele adunate ca prime să fie cât să póte de mari în comparațiune cu pagubile pricinuite de sinistre; își asigură mai întéiu un procent sigur de 8% deosebit de dividendul de 20, 30 séu și 40% ce pot da la capitalul de 2 séu 3 milioane depus de capitaliști, și fac ca asigurările să fie plătite îndoit, întreit și chiar împătrit mai mult de cât valoréză stricăciunile aduse de sinistre; într'alte cuvinte, prin prime suite se plătesc de asigurări beneficiile cu deosebire de mari căștiguri realizate de capitaliști.

Acum trecând la Societățile de asigurare mutuală, ele sunt basate pe sistemul mutualității, adică că Societarii sau asigurații, pentru că asigurați sunt și Societarii, nu plătesc de cât pagubile pricinuite de sinistre. Ca să esplieăm lucrul, să luăm esemplu: Să ne închipuim că un număr de câți-va cultivatori s'au asociat între dânsii ca să și asigurase recoltele unui prin alții în contra grindinii, și că valoarea recoltelor ce asigurésă este de 200 de milioane, și că într'acel an pagubile pricinuite de grindină celor asociați ar fi de 5 milioane, fie care asociat asigurat ar trebui să plătescă 1% pentru despăgubirea acelor bătuitii; decă paguba ar fi de 2 1/2 milioane în loc de 5 milioane, contribuțiunea ce ar cădea pe asociați pentru despăgubiri ar fi numai pe 1/2%, și decă paguba ar fi numai de un milion, contribuțiunea societărilor ar scădea la 0,2% séu 2 la mie.

In Franția, unde la societățile contra incendiului cu prime fixe se plătea mai tot ce se plătesce și la noi la societățile în ființă, prin societățile naturale, contribuțiunile au scădut treptat, în cât a ajuns a fi numai 0,04% adică 4 bani la 100 de lei séu 4 lei la 10,000 de lei.

Dér se vor întreba unii: ce s'ar întâmpla când stricăciunile ar fi prea mari în comparațiune cu valorile asigurate? respundem că s'ar întâmpla din două una: séu contribuțiunea asociaților ar deveni în anul acela pré mare, séu s'ar condamna bătuitul de sinistru la o pagubă pré simțitoare. Dér într'un asemenea cas, ce s'ar întâmpla când nici primele, nici capitalul de rezervă, nici capitalul de fond nu ar ajunge? Societatea ar fi în faliment și mulți din bătuitii de sinistru în pagubă totală séu parțială.

Ion Ghica

VARIETAȚI

BANCHETUL

I

Subiectul acesta merge, Domnilor ai colegelor I, II și III de deputați; aci nu încapoe politiciă. Vi s'a urit cu densa, și aveți cuvânt. Ați obosit.

Banchetul, ospețul, o veselie mare, mare, este așa de frumósă acum dupe serbătorile Pascelor, sub umbra mângăioasă a foilor de stejari de curând imugurați.

Regret că nu pot coprinde și colegiul IV. Sciți însă cauza.

Aceste făpturi umane nu sunt persoane; sunt un număr; nu sunt consciința unei existențe, unei voințe, unei responsabilități; sunt astăzi turmele stăpânirii: ea le ține pentru sine, ori le vinde cui vrea; le pășunează, când nu costă pré mult, sau le lasă de mor, când îi trebuie peile.

Lucrul s'a întemplat prea adesea ca să mai am nevoie de exemple. Permiteți să vă cruț.

Colegiul IV, precum sciți, încă de la începutul séu este o sculă de meșteșug, o părghie pentru poveri, o machină de sdrobot sau măcinat, precum póte fi o turnătoare de pământ din care es deputații de tucii ai unei adunări de unelte. Este ce-va care n'are consciința forței și activității séle, tot ast-fel precum cuțitul nu scie că taie, nici ghilotina că este un ingenios instrument pentru sterpirea mulțor de feluri nelegiurii.

Să nu mai fie deci vorba despre aceste prigori însetate ale frumosului nostru cer, despre acești flăménzi presărați preste câmpii și prin scorburile avutului nostru pământ, cletenându-se în cóce și în colo, de o mișcare șiovăetóre, prin singura acțiune galvanică a guvernului.

Când această n'ar fi așa de neplăcut la vedere și așa de trist la auđ, v'as dice: — A! Domnilor cari aveți înlesnirile vieței și toate agrementele avuții, uitați, pentru un moment instrucțiunea ce ați primit; lepădați (numai pentru a face o mică cercare), moile și căldurosele dv. vestminte; lăsați (ca să aveți o idee) locuințele sênătóse, vesele, adepostite și confortabile ale reședințelor dv. din orașe; părăsiți (fie numai pentru o lună de zile) regimul alimentării atât de substanțiale și întăritor, care vă dá colorile rumene și frăgesimea cărnei, sângele avut al corpului și energia inimei, pătrunderea spiritului și intelegința sufletului, și mergeți de vă espuneți mânele în pământul rece, pietros și plin de var; figura, la arșița

sórelui, la pulberea vârtejelor, la suflarea cri-vefelor; corpul la munca fórá sfârșit, fórá resplăță; precioasa-vé sănătate, la o locuință în veci umedă, lipită cu un pământ mucigăios, lipsită de sóre și aprópe fórá lumină. abia conținând un pat, format din trei tâlpóie ređ cioplite. Serviți în fine capriciosului dv. stomac un terciú de mălaiú încins și necernut, doué cepe cu sare sau doué fire de praz. Pentru a vă reconforta, beți un pahar de spirt amestecat cu vitriol și o cátime de apă de puț, industrie națională a fraților nostri jidóvi.

Nu va trece mult, și mâinile dv. fine și delicate, vor dobândi o peliță grósă și crăpată, armate la vérf cu nisce unghii negre și fránțe ca ale unei fere selbatice; obrazul dv., velutat și lins, se va acoperi de o barbă aspră și înțepătoare; fisionomia dv. senină și rízătoare, va lua un aspect trist și idiot; iar individualitatea dv. în total va presinta imaginea unei brutale animalități, cu câte-va grade mai jos de cât specia umană, din care pretindeți a face parte.

Ce ați dice când, schimbând gluma în serios, vi s'ar arunca acest cuvânt:

— „Bunii mei amici, fiind că ați făcut această mică cercare, fiți tot așa de amabili și remâneți pentru tot-dé-una cum vă aflați. Măine aveți să seçați o mociră dupe moșia Dobrenii... Cređ că ați auđit.“

— A rămâne pentru tot-dé-una o brută! A lucra, a lucra în eternitate pentru a da altora pompa, tucsul, plăcerile și tóte bucuriile existenței! A și arunca copilașii spre a-i legăna vântul rece între doué brasde umede, unde mica lor suflare se stinge în plânsete zadarnice după o biată mamă căreia nu-i ajung puterile muncind lângă tristul séu soțiu la ogorul stăpânesc. Și această pentru a da coconilor un légan de mătase, un cuib de serasir, de flori și de pufuri profumate, o atmosferă îmbălsămită de angeli resfățați, și lapte, laptele ales péné la îmbuibire!

A! Domnilor! Vă puteți închipui ce este această?...

— Acesta este a măneca din dióri de diuă și péné nóptea târđiú, spre a arunca niște semințe costelive într'un pământ serăcit el însuși péné la sterilitate; a rétăci peste câmpuri, singur pustiu, cu inima sfășiată, mănând patru cincii oițe din urmă, spre a îngheța apoi cu densele lângă o șiră de paie părăsita de ani! Acesta este a terti pe stradele mândrei capitale o biată tărlicie tocită, cu un braț de lemne, péné târđiú în nóptea Crăciunului, muiat péné la óse de lapovițele iernei, înótând péné la genuche în bălțile suburbiilor, lângă duoi sermani junculeți—cari se chiamă boii lui—tot așa, de slabi și nemăcați ca și stăpânul ce-i mână, spre a duce duiósele sale familii, decă va putea, puțin pesce sêrat și dece bani căștig, și a se bucura a treea di—caci în dioa sântei Nașteri nimeni, n'a gustat nimic!

Acesta se chiamă a fi și a rămâne acea nedemnă ființă umană căreia nu i se aruncă nici chiar resturile netrebnice ale îmbuibatói sêrăcimii aristocratice, pentru care grációsele salturi ale unei societăți umanitare pun de atâtea ori pe an la contribuțiune inimele caritabile ale unui oraș așa de cavaleresc ca Capitala țerei.

Și cu tóte acestea, aste pepturi svéntate închid acele inime din cari dorul țerei nici-odată nu s'a stins; aceste corpuri slăbănogite sunt acele ființe fórá preget ce nu s'au îndoit a lua pușca, lancia, spada séu securea spre a da pept cu vrăjmașii țerei; aceste inteligințe inculte sunt sufletele acele ce n'au transactat nici-odată cu onórea și demnitatea spre a dosi în facia pericolului.

Spuneți, decă când-va ném de țeran s'a unit să închine țera Turcului séu să o vëndă Némțului!

Acești copleșiți de biruri și de sêrăcii n'ar vinde pentru tot aurul lumii scumpa lor «Tera romănescă.» Acela ce ar cuteza să le propuiă acest târg infam, ar fi o ființă de o miă de ori mórtă.

Lor nu li se cere consimțimentul când cei-l-aiți se tocmesc pentru aședarea stăpânirii; li se dá vechili neplătiți ca să-i represinte fórá mandat.

Cu noi însă, domnilor ai celor trei colege, lucrul devine mai practicabile; suntem considerați de o compozițiune mai facile și deprinși a tracta cestiunile de această ordine cu obiceiurile forme parlamentare.

Cutesa-voii deci să alunec aci un cuvânt strein de titlul acestui subiect?

Aș voi să spun cum, luați pe aripele vulturilor negre, călătorim adormiți spre regiunile éternității, spre a lăsa mai curând în urmă-ne góhul necesariú seminții Góșilor, o plămadă de ființe mai demne de viață de cât noi și mai capabile d'a popula pământul acestei întristate țeri.

Cât pentru acei infortunați fi ai sei în zeghe albe séu negre, ei, se scie, vor muri péné la cel din urmă cu arma în mână mai înainte d'a vedé pe mândra Pajure romănescă scris, spre eterna rușine a némului: „Tiara de jos a împérilor austriac!“

Banchetul, domnilor, subiectul acestei scrieri, nu va scăpa neimplinit; el va fi detaliat ca o mare serbare a victoriei d-vostre de ómeni liberi séu ca pogrebania existenței noastre politice, cântată în stíl de jună bizanță de ciocó ai timpilor de mișloc și de vechi poslušnici ai tuturor despoțiilor.

II

Odiniórá némul nostru a avut marii sei Domni, marii sei Boeri, marii sei Căpitani, vitejii sei Ostași, cari toți erau románi, viețuind pe acest pământ.

Câmpiele țerei avéu nemărginite holde, sute de mié de turme, mié de herghelii

Délurile și imunții erau înțesași de cetăți înlărite și de imposable monasteri.

Totul era destinat a spune, străinilor atunci și viitorimei mai în urmă, despre eroismul românesc, despre unirea și puterea strémóșilor, despre tária de suflet a apărătorilor țerei, despre profunda convicțiune a tuturor că sunt coboritorii celei mai nemuritoare ginte, moștenitórii unui patriotism nemblândit, ai unei credințe înfocate.

Unde sunt astăzi tóte acele avuții, toți acei viteji, tóte acele glórii nemuritoare?

Turcul trecea Dunărea și munții, călcând în picioare Unguri, Sasi, Némți și alte némuri și strimtorind îngămfata cetate a Habsburgilor.

Polonii se vèrsau peste Muscali, peste Cazaci, de o parte, peste Unguri, Sasi, și Némți de alta.

Románii singuri ținéu înfréu trufia acestor resbelnici năvălitori.

Lupta era încinsă peste munți, peste Dunăre, peste Nistru; aci cavaleri acoperiți de fer, coloțartari selbatice și nemblândiți, dincóce, Osmanlii înfocați și floroși. Toți acestia strângéu la mișloc pe părinții noștri. Cúrgea sângele în șiróie, sburaú coifurile în mié de petece, lancele în țendări, spadele în bucăți, pepturile de oțel erau strépunse, tunurile astupate, și toți acei inamici erau împărășiați sdrobiți séu înecați.

Acei învingători, sburând în apărare de la o margine la alta, erau căpitani și ostașii románi!

Unde sunt astăzi acești bravi? — Stinsu-s'a atâtea mari inime fórá a lăsa nici un urmaș? Nu mai e nimic, nimic din némul românesc pe acest pământ al României?

O! Coconilor, fătăciuni ibride ale împerechiărilor necurate, asvêrlite de mâna fatalității pe acest pământ, ce ați făcut din avuțiile țerei, din gloriele străbune, din puterea romănescă, din acea stăpânire blândă, dréptă, plină de dragoste și de îngrijire pentru popor?

Streini de némul românesc și fórá nici o tradițiune, i-ați dărămat forterețele și ruinat monasterile; ați snervat inimele și batjocorit religia; i-ați vëndut moșiele străinilor și ați destrănat feciórele, ați îngenuchiat poporul și prefăcut în ređ legi, datine, credințe, institutiuni și tot ce făcea mărirea și puterea lui odiniórá.

Slugarnicii și venali, când n'ați acaparat puterea prin mișlocirea streinilor, a-ți smuls'o poporului amăgindu'i buna credință, dându-vé de mântuitorii sei, de părinți ai celor sermani, de apărători ai averei séle, de conservatori ai drepturilor pierdute, jurând pe cruce, pe evangeliu, pe sântul altar, pe tot ce nu credeați, pe tot ce nu posedăți.

Spuneți decă nuvicleniei și fraudei datorăți puterea și avuția, servilismului și sperjuru-rului, creditul și influința lângă stăpânitori?

va urma
A. Lăzărescu (Laerțiu)